

УДК 631.152:332.146:330.322(477.41)

ОДНОРОГ М.А., канд. екон. наук

Технологічно-економічний коледж

Білоцерківського національного аграрного університету

Odnorog_BTNAU@ukr.net

МОДЕРНІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО РЕГІОНУ НА ОСНОВІ РОЗРОБКИ КОМПЛЕКСНОЇ ПРОГРАМИ ПО ЗАЛУЧЕННЮ ІНВЕСТИЦІЙ (на прикладі Київської області)

Встановлена необхідність модернізації інвестиційної політики сільськогосподарських підприємств агропромислового комплексу. Визначено основні пункти розробки комплексної програми по залученню інвестицій. Обґрунтовано напрями вдосконалення інвестиційної політики на рівні сільськогосподарських підприємств аграрного сектору Київської області. Розроблені теоретичні, методологічні положення і практичні рекомендації щодо шляхів модернізації інвестиційної політики сільськогосподарських підприємств агропромислового регіону на основі розробки комплексних програм по залученню інвестицій. Визначено економічні елементи впливу на інвестиційну діяльність.

Ключові слова: модернізація, інвестиційна політика, сільськогосподарські підприємства, агропромисловий регіон, комплексна програма, інвестиції.

Постановка проблеми. Сьогодні в Україні відбувається процес модернізації економіки областей, виробляються нова регіональна політика та інвестиційна стратегія господарського комплексу регіону. Проте останнім часом намітилася тенденція, пов'язана з великим розривом у соціально-економічному розвитку між агропромисловими і видобувними регіонами. Це пов'язано, по-перше, з включенням механізму ринкової конкуренції, що розділив регіони за їх конкурентними перевагами і недоліками; виявився також неоднаковий рівень адаптації до ринку регіонів з різною структурою економіки та різним менталітетом населення і влади. По-друге, істотно ослабла регулююча роль держави, що призвело до скорочення державних інвестицій у регіональний розвиток, скасування більшості регіональних економічних і соціальних компенсацій.

У зв'язку з цим однією з найбільш актуальних проблем агропромислових регіонів є модернізація інвестиційної політики, а саме створення сприятливого інвестиційного клімату, активізація інвестиційної діяльності всіх господарюючих суб'єктів на основі розробки комплексної програми залучення інвестицій в економіку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам пошуку пріоритетних напрямів інвестиційної політики сільськогосподарських підприємств присвячені праці таких зарубіжних вчених: Колеман Д., Фуллер Б., Херстейн Р., Джоргенсон Д., Крелле В., Лернер Д., Мегінсон В., Ромер П., Шмідт Р., Солоу Р. Також цими питаннями займалися вітчизняні вчені: І.Т. Балабанов, І.О. Бланк, В.П. Горьовий, С.О. Гуткевич, А.А. Задоя, О.В. Захарчук, М.І. Кісіль, М.Ю. Коденська, В.Г. Чабан, І.В. Ліпсіц, І.І. Лукінов, П.І. Юхименко, Г.М. Підлісецький, М.М. Кропивко, П.Т. Саблук та інші.

Однак у більшості наукових досліджень мало уваги приділено пошукам шляхів модернізації інвестиційної політики сільськогосподарських підприємств агропромислового регіону на основі розробки комплексних програм по залученню інвестицій. Усе це свідчить про актуальність теми, що й визначило напрям дослідження в науковому і практичному аспектах.

Мета дослідження – розробка теоретичних, методологічних положень і практичних рекомендацій щодо шляхів модернізації інвестиційної політики сільськогосподарських підприємств агропромислового регіону на основі розробки комплексних програм по залученню інвестицій.

Матеріал і методика дослідження. Для досягнення поставленої мети використано методи наукової абстракції, системного підходу, аналізу та синтезу, монографічний метод.

Основні результати дослідження. Агропромисловий комплекс – один з найважливіших секторів економіки України. Затяжна економічна криза, що охопила всі сфери економіки,

завдала непоправної шкоди аграрному виробництву, майже зруйнована система матеріально-технічного забезпечення сільського господарства. Вихід аграрної економіки з кризового стану може бути здійснений тільки після відновлення повноцінного інвестиційного процесу, спрямованого на відновлення матеріально-технічної бази. Основним завданням держави в цьому плані є створення сприятливого інвестиційного клімату та стимулювання інвестиційних процесів.

Інвестиційний клімат є важливою складовою системи економіки, яка має створити передумови для стабільного інвестиційного зростання шляхом активної інвестиційної діяльності. Проблема підвищення ефективності інвестиційного процесу – одна з найважливіших. Проте в Україні інвестиційна активність внутрішніх і зарубіжних інвесторів значною мірою стримується за рахунок сформованого несприятливого інвестиційного середовища, ряду зовнішніх і внутрішніх факторів.

В умовах ринкової економіки залучення інвестицій є вагомим фактором економічного зростання, поліпшення економічної ситуації в країні та добробуту населення. В аграрній сфері залучення інвестицій є також засобом забезпечення продовольчої безпеки держави, гарантом розвитку його сфер. Дослідження показують, що для успішного залучення інвесторів у розвиток економіки аграрних підприємств необхідно створити умови для їх діяльності, тобто сформувати сприятливий інвестиційний клімат як в Україні та регіонах, так і в кожному аграрному господарюючому суб'єкті зокрема.

Україна потребує нових механізмів залучення прямих іноземних інвестицій та суттєвого поліпшення інвестиційного клімату. Водночас все більше прослідковується нечіткість інвестиційної стратегії, а непрозорість процесу обговорення і формування інвестиційних та інноваційних пріоритетів розвитку національної економіки перешкоджає виробленню об'єктивних цілей та напрямів цієї політики, послаблює суспільну легітимність урядової політики у цій сфері. У суспільстві, а також серед економічної еліти, вже назріло розуміння того, що без істотних змін практики впровадження та механізмів реалізації декларованих в національному законодавстві норм забезпечення інвестиційного клімату Україна буде позбавлена гідних перспектив у міжнародному поділі праці. Існуючі в Україні перешкоди реалізації пріоритетів формування інвестиційного клімату мають системний характер і охоплюють правову, економічну, науково-технологічну та фінансову складові.

Динамічний розвиток Київської області, накопичений економічний потенціал, оперативно прийняті Урядом регіону заходи щодо мінімізації наслідків фінансової кризи дозволили зберегти соціальну та фінансову стабільність, продовжити структурні перетворення економіки і в результаті отримати позитивну динаміку за основними показниками соціально-економічного розвитку регіону. Основна частка коштів була спрямована на нове будівництво виробничих об'єктів та об'єктів соціальної сфери, придбання машин і обладнання. Основними галузями, які формують валовий регіональний продукт, є сільське господарство, промисловість, торгівля, транспорт і зв'язок, будівництво [4, с. 8]. Промисловість є базовою складовою економіки області. Значну роль в економіці Київської області відіграє агропромисловий комплекс. Необхідно зазначити, що, здійснюючи визначальний вплив на формування валового регіонального продукту, сільське господарство продовжує скорочення парку основних видів сільськогосподарської техніки. Спостерігається стійка тенденція зниження поголів'я великої рогатої худоби [1, с. 94]. Негативну динаміку має і поголів'я птиці. Проведене нами дослідження дозволило виявити основні фактори, що зумовлюють негативну динаміку розвитку і стримують інвестиційну активність агропромислових підприємств області у 2014 році: брак власних фінансових коштів, високий відсоток комерційного кредиту, невизначеність економічної ситуації в країні. Також до цих факторів належить складний механізм отримання кредитів для реалізації інвестиційних проектів, недостатній попит на продукцію і незадовільний стан технічної бази. Останнім часом гостро стоїть питання про подальший розвиток агропромислового комплексу.

Економічні показники багатьох підприємств погіршуються, і в області збільшиться кількість збиткових підприємств. Таким чином, для підвищення стійкості та ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств регіону, поліпшення основних соціальних параметрів життя в сільській місцевості потрібне залучення додаткових джерел фінансування

інвестицій, що в умовах підвищених ризиків інвестування в сільське господарство визначає необхідність проведення ефективної регіональної інвестиційної політики. Інвестиційна політика в Київській області розроблена з урахуванням стратегії її довгострокового соціально-економічного розвитку і будується на принципах залучення інвестицій в ефективні та конкурентоспроможні види діяльності, що стимулюють ділову активність в галузях, які сприяють росту доходів бюджету Київської області (харчова промисловість, сільськогосподарське виробництво, будівництво і т. д.) [2].

Основними принципами інвестиційної політики Київської області є: державна підтримка інвесторів, зниження витрат під час ведення бізнесу і ризиків інвестицій, розвиток інститутів державно-приватного партнерства, забезпечення збалансованості розвитку регіону в цілому і окремих галузей. За рівнем законодавчого забезпечення Київська область належить до регіонів з уже сформованою нормативно-правовою базою в галузі інвестиційної діяльності [5, с. 34]. Правове регулювання інвестиційної діяльності на території області здійснюється відповідно до законодавства України.

Ці нормативно-правові акти визначають правові, економічні та соціальні умови залучення в економіку регіону капіталу, а також спрямовані на забезпечення і захист прав власності суб'єктів інвестиційної діяльності. Однак, це законодавство має ряд недоліків і недоробок, тобто не включає ряд складових, необхідних як для підтримки інвестиційного іміджу, так і для формування основи для модернізації економіки регіону. В цілому не передбачена підготовка висококваліфікованих кадрів для інвестиційної діяльності в Київській області; не згадується впровадження механізмів стимулювання залучення інвестицій для розширення інноваційного сектору в економіці регіону; не розроблена система формування привабливого іміджу Київської області шляхом просування продукції місцевих товаровиробників і т. д.

Також не прописані конкретні заходи, що сприяють залученню інвестиційного капіталу в агропромисловий комплекс регіону. Отже, одним з головних завдань, що сприяють залученню інвестицій в агропромисловий комплекс Київської області, має стати реформування регіонального інвестиційного законодавства [3, с.145]. Таким чином, найбільш актуальними напрямками підтримки інвесторів, що здійснюють вкладення капіталу в агропромисловий сектор для Київської області мають стати: розвиток інституту державно-приватного партнерства, створення на умовах державно-приватного партнерства інвестиційних майданчиків з готовою інженерною інфраструктурою для розміщення нових виробництв і видів діяльності; розвиток виробничої, міжгалузевої кооперації та ринку органічної продукції як між суб'єктами України, так і з країнами ближнього і далекого зарубіжжя; формування інвестиційного заставного фонду Київської області з метою залучення кредитних ресурсів і розширення можливостей надання гарантій Урядом регіону за кредитними коштами, залученими на фінансовому ринку для фінансування значущих інвестиційних проектів; оплата страхування ризиків інвесторів, що виникають за реалізації інвестиційних проектів, за рахунок інвестиційного заставного фонду Київської області; залучення фінансово-кредитних інститутів, інвестиційних компаній як фінансових посередників за реалізації пріоритетних інвестиційних проектів з наданням гарантій Уряду регіону; сприяння активній участі агропромислових підприємств області в міжнародній та регіональній виставково-ярмарковій діяльності; видання та розповсюдження довідників товаровиробників регіону, в тому числі розміщення інформації в мережі Інтернет, з метою демонстрації економічного потенціалу Київської області можливим діловим партнерам; будівництво переробних виробництв агропромислового комплексу з використанням сучасних досягнень агробіології, гігієни харчування та створення мережі малих переробних підприємств безпосередньо в місцях вирощування сільськогосподарської продукції; формування регіональних кластерів та комплексне використання місцевих сільськогосподарських ресурсів сировини.

Таким чином, необхідно модернізувати реалізовану в Київській області інвестиційну політику і створити нову комплексну програму по залученню інвестицій із застосуванням інноваційних інструментів у агропромисловому комплексі.

Висновки. Під час розробки конкретних заходів залучення фінансових ресурсів з використанням механізму концесій необхідно враховувати ряд важливих складових, таких як: по-перше, в процесі концесії інвесторам передаються реальні активи в експлуатацію, а не в

лізинг, з подальшим правом викупу; по-друге, в період концесії найменування власника об'єкта концесії залишається колишнім. Крім того, необхідно відзначити, що в такій схемі концесіонерами-інвесторами не можуть бути державні органи влади та підприємства з державним капіталом. Розроблені нами економічні елементи впливу на інвестиційну діяльність регіону включають принципово нову для регіону культуру ставлення влади до інвесторів, в центрі якої знаходиться усвідомлення того, що інвестора потрібно не обтяжувати, а створювати для нього сприятливі умови і допомагати досягти довгострокової успішності реалізованого проекту. Таким чином, розробка комплексної програми по залученню інвестицій в регіон дасть можливість поліпшити інвестиційний клімат Київської області, провести селекцію наявних інвестиційних проектів та ініціювати нові проекти з високим рівнем комерційної ефективності, залучити необхідні інвестиційні ресурси в агропромисловий комплекс регіону.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонов В.Б. Оцінка ефективності структурних трансформацій залучення прямих іноземних інвестицій в Україні / В. Б. Антонов // Регіональна економіка. – 2010. – № 3. – С. 94–98.
2. Басов М.Г. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства. [Електронний ресурс] / М.Г. Басов. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/PNR_2006/Economics/4_basov.doc.htm.
3. Годованець О. Податкове регулювання інвестиційної діяльності як фактор економічного зростання / О. Годованець, Л. Амбрік // Світ фінансів. – 2011. – № 1. – С. 145–149.
4. Козик В. В. Визначення чутливості інвестиційної ефективності до зміни ефектоутворюючих факторів виробництва інноваційної продукції / В. В. Козик, О. Ю. Ємельянов, О. Л. Політанська // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 3. – С. 8.
5. Крупка М. І. Оцінка фінансового потенціалу інвестиційної діяльності в економіці України / М. І. Крупка, Н. Б. Демчишак // Фінанси України. – 2011. – № 11. – С. 34–39.

REFERENCES

1. Antonov V.B. Ocinka efektyvnosti strukturnykh transformacij zaluchennja prjamyh inozemnyh investycij v Ukraini / V. B. Antonov // Regional'na ekonomika. – 2010. – № 3. – S. 94–98.
2. Basov M.G. Ocinka investycijnoi' pryvablyvosti pidpryemstva. [Elektronnyj resurs] / M.G. Basov. – Rezhym dostupu: http://www.rusnauka.com/PNR_2006/Economics/4_basov.doc.htm.
3. Godovane' O. Podatkove reguljuvannja investycijnoi' dijalnosti jak faktor ekonomichnogo zrostantnja / O. Godovane', L. Ambryk // Svit finansiv. – 2011. – № 1. – S. 145–149.
4. Kozyk V. V. Vyznachennja chutlyvosti investycijnoi' efektyvnosti do zminy efektoutvorjuchykh faktoriv vyrobnyctva innovacijnoi' produkci' / V. V. Kozyk, O. Ju. Jemel'janov, O. L. Politans'ka // Investycii': praktyka ta dosvid. – 2009. – № 3. – S. 8.
5. Krupka M. I. Ocinka finansovogo potencialu investycijnoi' dijalnosti v ekonomici Ukrainy / M. I. Krupka, N. B. Demchysyak // Finansy Ukrainy. – 2011. – № 11. – S. 34–39.

Модернизация инвестиционной политики сельскохозяйственных предприятий агропромышленного региона на основании разработки комплексной программы по привлечению инвестиций (на примере Киевской области)

М.А. Однорог

Выявлена необходимость модернизации инвестиционной политики сельскохозяйственных предприятий агропромышленного комплекса. Определены основные пункты разработки комплексной программы по привлечению инвестиций. Обоснованы направления совершенствования инвестиционной политики на уровне сельскохозяйственных предприятий аграрного сектора Киевской области. Разработаны теоретические, методологические положения и практические рекомендации о путях модернизации инвестиционной политики сельскохозяйственных предприятий агропромышленного региона на основе разработки комплексных программ по привлечению инвестиций. Определены экономические элементы влияния на инвестиционную деятельность.

Ключевые слова: модернизация, инвестиционная политика, сельскохозяйственные предприятия, агропромышленный регион, комплексная программа, инвестиции.

Modernization of investment policy of agricultural region agricultural enterprises by developing a comprehensive program to attract investments (for example Kyiv region)

M. Odnorog

Attention is paid to issues of the investment policy of agricultural enterprises of agroindustrial region. Discovered the possibility of upgrading the investment policy the investment policy of agricultural enterprises through the development of a comprehensive program to attract investment.

One of the most actual problems of the agro-industrial regions is to upgrade the investment policy, namely the creation of a favorable investment climate, activation of investment activity of all economic entities through the development of a comprehensive program of attracting investments into the economy.

Today little attention is paid to finding ways of modernization of the investment policy of the agricultural enterprises of the agro-industrial region through the development of integrated programmes to attract investment. All this testifies to the relevance of the topic, and thus led to the choice of direction of research in the scientific and practical aspects.

The aim of the study is to develop theoretical, methodological provisions and practical recommendations on ways of modernization of the investment policy of the agricultural enterprises of the agro-industrial region through the development of integrated programmes to attract investment.

Theoretical and methodological basis of the study is the dialectical method of knowledge and systematic approach by which the theoretical and methodological bases of formation evaluation component factors of investment in agriculture, current conditions and characteristics of their influence.

In a market economy the attraction of investment is a significant factor of economic growth, improvement of the economic situation in the country and the welfare of the population. In the agricultural sector in attracting investment is also a means of ensuring food security of the state, the guarantor of development of its fields.

Studies show that successful attraction of investors to the economic development of agricultural enterprises is necessary to create conditions for their activities, that is, to form a favorable investment climate of Ukraine's regions and of every agricultural entity in particular.

The main principles of investment policy in the Kiev region are: state support for investors, lower costs of doing business and investment risks, the development of institutions of public-private partnerships, to ensure a balanced development of the region as a whole and individual sectors.

One of the main challenges for attracting investment in the agro-industrial complex of Kyiv region must become the reform of regional investment legislation.

The most relevant areas of support for investors carrying out investment in the agricultural sector for the Kyiv region should be: the development of the Institute of public-private partnerships, creation of public-private partnership investment sites with necessary engineering infrastructure to accommodate new industries and activities; the development of industrial, inter-sectoral cooperation and market of organic products between Ukraine and countries near and far abroad; the formation of the investment pledge Fund of the Kiev region, with the aim of attracting credit resources and empowerment of guarantees by the regional Government for the loan funds raised on the financial market to Finance important investment projects.

In developing specific activities for attracting financial resources using the mechanism of concessions necessary to consider a number of important components, such as: first, in the process of concession investors are transmitted to real assets in operation, not leasing with a subsequent right of redemption; second, the concession period the name of the owner of the object of concession remains the same. In addition, it should be noted that in this scheme, concessionaires – investors may not be public authorities and enterprises with state capital.

Thus, the development of a comprehensive program to attract investment to the region will provide an opportunity to improve the investment climate in the Kiev region, to carry out selection of available investment projects and initiate new projects with a high level of commercial efficiency to attract the required investment resources in the agricultural complex of the region.

Key words: modernization, investment policy, agricultural enterprises, agro-industrial region, a comprehensive program, investments.

Надійшла 15.07.2016 р.